

Dansk A Hf

Råd og vink til undervisningen i vejledende sæt 1 2018

Fagkonsulent Sune Weile og kommissionsformand Janne Børsting

Indholdsfortegnelse

Dansk A Hf	1
Forord	3
Indledning	4
Opgaveidéer til den analyserende artikel	4
Indledende opgave, der åbner emnet	5
Undersøgelse og analyse af ”Tykke Ida”	8
Undersøgelse og analyse af ”Hård udenpå”	9
Sammenligning af ”Tykke Ida” og ”Hård udenpå”	9
Opgaveidéer til den debatterende	14
Den debatterende artikel ”Grænseoverskridende adfærd mellem kønnene”	14
Debatindlæg med udgangspunkt i ”Liktorenes tyranni”	14
Den debatterende artikel ”Litteraturen for den enkelte”	16
Refleksionsopgave til værklæsning	17
Opgave i refleksionskompetence og formidling	18

Forord

Kære kollega

Dette hæfte indeholder råd og vink til undervisningen i det nye vejledende sæt 1 2018 for Hf. Hæftet er udarbejdet af undertegnede og Janne Børsting.

I tilknytning til dette hæfte er udkommet Lærerens hæfte 1, som beskriver opgave- og prøvegenrer m.v. De nye skriftlige sæt vil være et fokuspunkt på dette års FIP-kurser.

Vi glæder os til samarbejdet!

Venlig hilsen

Sune Weile, fagkonsulent

sune.weile@uvm.dk

Indledning

Opgaveidéer til den analyserende artikel

Ifølge læreplanen (2017) fremgår det, at vi i danskfaget skal sikre, at den produktive dimension af faget forbindes med undersøgelsen af tekster og tekstanalytiske aktiviteter. Det er derfor oplagt at integrere arbejdet med stilegenrerne i det almene tekstanalysearbejde, vi beskæftiger os med inden for de tre perspektiver.

Følgende ideer giver mulighed for at bygge arbejdet med stilegenrerne ind i et alment forløb, således at skriveopgaverne både kan integreres undervejs eller bruges som en opsamlende aktivitet i slutningen af et forløb.

Den analyserende artikel om ”kropsfremstillinger” kan således være en del af et forløb om ”dokumentariske fortælleformer”, et tematiske forløb om ”kroppen i kunst, litteratur og medier” eller noget helt tredje, som kunne centrere sig om ”Selvfremstilling”.

Kropsfremstillinger

Skriv en analyserende artikel, hvor du undersøger forskellige kropsfremstillinger i medierne.

I din artikel skal du lave en sammenlignende analyse og fortolkning af dokumentar-uddragene fra *Tykke Ida* (tekst 2a) og *Hård udenpå* (tekst 2b).

I din undersøgelse skal du anvende relevante tekstnedslag og særligt fokusere på:

- at analysere og fortolke, hvordan de filmiske virkemidler anvendes til at fremstille personerne og deres kroppe i de to dokumentarer
- at sammenligne fremstillingen af Ida og hendes krop med kropsfremstillingen i dokumentaren *Hård udenpå*
- at formidle din tekstforståelse klart for din læser med en fokuseret indledning og en nuanceret afslutning

Som led i et sådant forløb kan teksterne til opgaven ”kropsfremstillinger” med fordel anvendes – og med henblik på at eleverne skal skrive en analyserende artikel er det relevant at tilrettelægge en indledende opgave, der kan åbne for emnet ”forskellige kropsfremstillinger i medierne”. Herefter kan

arbejdet med artiklen brydes op i mindre dele, der støtter elevernes undersøgelse af teksterne som udgangspunkt for deres analyse.

Indledende opgave, der åbner emnet

Formålet med opgaven er, at eleverne får en bred forståelse af emnet ”forskellige kropsfremstillinger i medierne” med den hensigt at undersøge ”hvad”, ”hvordan” og ”hvorfor” i tekstmaterialet om ”Tykke Ida” og ”Hård udenpå”

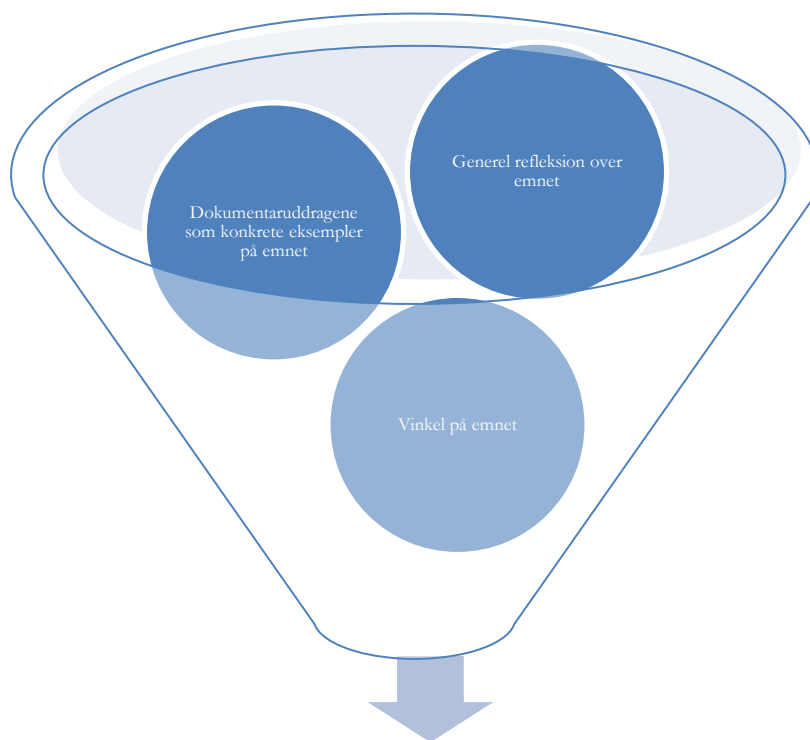
- Lav en fælles brainstorm på klassen ud fra nøgleordet ”Kropsfremstillinger” og noter elevernes input.
- Brainstormen kan faciliteres af følgende spørgsmål: Hvor støder vi på fremstillinger af kroppen? Hvad kan baggrunden for kropsfremstillingsbehovet være? Hvilke tendenser i samfundet, fremmer behovet for kropsfremstilling? Hvordan er mediernes indflydelse på kropsfremstillinger?
- Lad eleverne ud fra brainstormen parvist formulere 3 nøglesætninger om ”kropsfremstillinger” i et fællesdokument/på tavlen. Se nu uddragene fra ”Tykke Ida” og ”Hård udenpå” ledsaget af nedenstående refleksionsspørgsmål, de skal skrive noter til.

Hvem er Ida Rud? Hvad er hendes projekt? Karakteriser Ida ud fra hendes optræden og udtalelser i dokumentaren. Hvordan kan ”Tykke Ida” siges at være et eksempel på en kropsfremstilling?

Hvem er Carsten, Simon, Marcus og Niclas? Hvad er deres projekt? Karakteriser personerne ud fra deres optræden og udtalelser i dokumentaren. Hvordan kan personerne i ”Hård udenpå” siges at være eksempler på kropsfremstillinger?

- Når klassen har set dokumentaruddragene og svaret på spørgsmålene, samles der op på svarene i fællesskab. Klassen formulerer de endelige svar på spørgsmålene og noterer dem i fællesdokumentet/på tavlen. Afsluttende tager klassen stilling til, hvilken vinkel ”Tykke Ida” og ”Hård uden på” lægger op til, der anlægges på emnet ”kropsfremstilling”
- Skriveopgave: Klassen runder aktiviteten af med at skrive en præsentation af emnet ”kropsfremstillinger” på baggrund af nøglesætningerne fra brainstormen og svarene på refleksionsspørgsmålene til tekstuddragene. Præsentationen bygges op, så den starter med overordnede refleksioner over emnet ”kropsfremstillinger”, hvorefter den indsnævrer sig til at pege på ”Tykke Ida” og ”Hård Udenpå” som konkrete eksempler på kropsfremstillinger. Endelig formuleres den vinkel på emnet kropsfremstillinger, de to tekster lægger op til.

Skrivemodell til eleverne:

Brødtekst...to be continued...

Hjælpesætninger til generel refleksion over emnet

...Vi støder på kropsfremstillinger i mange forskellige sammenhænge....

eller

...I vores informationsteknologiske samfund er der tonsvis af muligheder for at vise, hvem man er...

eller

...En moderne medieflade er sprængfyldt med bud på, hvordan vi er og hvordan vi ser ud...

Hjælpesætninger til præsentation af dokumentaruddragene som konkrete eksempler på emnet

...kroppen har altid været et yndet litterært emne, men de senere år har andre medier i stor stil fulgt trop. Det er dokumentaren ”Tykke Ida” et eksempel på...

eller

...På de sociale medier kan man fx møde kropsaktivisten, Ida Rud, der har et helt særligt projekt...

eller

...To gode eksempler på forskellige kropsfremstillinger i medierne er dokumentarprogrammerne ”Tykke ida” og ”Hård udenpå”...

Hjælpesætninger til at formulere en vinkel på emnet

...Er de to dokumentarudsendelsers fremstilling af kroppe med til at styrke opfattelsen af, at det er ok at have forskellige kropsidealer?

eller

...Hvad er det, der ligger til grund for, at medierne eksponerer kroppe af alle slags helt tæt på?

eller

...Er medierne med til at fastholde en stereotype opfattelse af kropsidealer eller er fokus på forskellige kropsfremstillinger faktisk et forsøg på opgør?

Efter det indledende arbejde er klassen klar til at dykke ned i tekstuddragene og undersøge forskellige aspekter af dem. I opgaveformuleringen til den analyserende artikel er de to første bullits et stillads eleven kan bygge sin undersøgelse på – noget eleven ”særligt” skal lægge mærke til. Vi skal dog være opmærksomme på, at de indledende sætninger i opgaveformuleringen siger, at artiklen skal rumme en

”sammenlignende analyse og fortolkning” af dokumentaruddragene – dvs. at eleven også selvstændigt skal kunne tage fat på andre aspekter af tekstuddragene end dem, som udpeges i opgavens bullits.

Den næste øvelsesidé forsøger at tage fat på begge dele for at hjælpe eleverne med at afdække tekstuddragenes ”hvad”, ”hvordan” og ”hvorfor”. Den første øvelse til uddraget af ”Tykke Ida” er stærkt stilladseret. Det er for at guide eleven i, hvordan et sådant uddrag kan angribes – her sekvens for sekvens – i forsøg på at arbejde med, hvordan dokumentaruddraget kan skrives frem for en modtager. Den følgende øvelse til uddraget af ”Hård udenpå” er mindre stilladseret – her er det meningen, at eleverne skal overføre metoden fra arbejdet med det første uddrag.

Undersøgelse og analyse af ”Tykke Ida”

Formålet med opgaven er, at eleverne lærer at undersøge og analysere tekster, de skal skrive om

- Bed eleverne finde deres svar på refleksionsspørgsmålene frem og med dem ved hånden gense uddraget fra ”Tykke Ida”. Eleverne har, da de så uddraget første gang, karakteriseret Ida. Denne gang skal eleverne undersøge, hvordan de filmiske virkemidler understøtter persontegningerne gennem nedenstående spørgsmål.
 - Indledningssekvens (00:00- 00:38): Hvad præsenteres vi for i indledningssekvensen? Hvordan er Ida fremstillet – og hvordan er filmiske virkemidler som scenografi, billedudsnit og lyd med til at understrege, hvordan Ida er?
 - Præsentation af Ida (00:36-01:45): I hvilken situation møder vi Ida? Hvordan optræder hun og hvordan ser hun ud? Hvad fortæller hun – og hvordan passer situationen hertil? Hvordan understreges Ida og hendes is-fortælling af scenografien, billedudsnittet og kameraperspektiv?
 - Kropsaktivisten Ida (01:45-02:16): Hvad ser vi i denne sekvens? Hvordan bidrager de forskellige snapshots fra de sociale medier til vores opfattelse af Ida og hendes projekt? Hvorfor skal vi fx vide, at Ida er klumme- og artikelskribent?
 - Ida og elskereren (02:16-03:51): Hvilken situation møder vi Ida i i denne sekvens? Hvordan er sekvensen filmet – og hvordan virker det? Hvorfor bevæger dokumentaren sig ind i Idas intimsfære?
 - Overvej på baggrund af din undersøgelse og analyse, hvad dokumentarens hensigt er? Hvordan hænger dokumentarens hensigt sammen med den vinkel, du har anlagt på emnet kropsfremstillinger?

Undersøgelse og analyse af ”Hård udenpå”

Formålet med opgaven er, at eleverne lærer at undersøge og analysere tekster, de skal skrive om

- Bed eleverne finde deres svar på refleksionsspørgsmålene frem og med dem ved hånde gense uddraget fra ”Hård udenpå”. Eleverne har, da de så uddraget første gang, karakteriseret personerne. Denne gang skal eleverne undersøge, hvordan de filmiske virkemidler understøtter persontegningerne ved at benytte samme fremgangsmåde, som I opgaven om ”Tykke Ida”
 - Indledningssekvensen (00:00-01:12) Hvad ser vi? Hvordan fremstilles det, vi ser? Hvorfor fremstilles det sådan?
 - Præsentation af personerne (01:12-02:07) Hvad ser vi? Hvordan fremstilles det, vi ser? Hvorfor fremstilles det sådan?
 - Valby: (02:07-04:31) Hvad ser vi? Hvordan fremstilles det, vi ser? Hvorfor fremstilles det sådan?
 - Overvej på baggrund af din undersøgelse og analyse, hvad dokumentarens hensigt er? Hvordan hænger dokumentarens hensigt sammen med den vinkel, du har anlagt på emnet kropsfremstillinger?

Nu har eleverne undersøgt begge dokumentaruddrag med særligt fokus på brugen af filmiske virkemidler. Der kan naturligvis efter behov skrues op og ned for mængden af spørgsmål – og der kan stilles spørgsmål, der kalder på andre analytiske greb i teksterne (Genre, personer, miljø etc.).

Næste øvelse går ud på at sammenligne de to dokumentaruddrag.

Sammenligning af ”Tykke Ida” og ”Hård udenpå”

Som optakt til at skrive en sammenlignende analyse af de to dokumentaruddrag kan eleverne parvist stille deres foreløbige refleksioner og analytiske betragtninger op i skemaet nedenfor. Herved anskueliggøres ligheder og forskelle mellem måden de to dokumentarer fremstiller kroppe på. Skematismen kan ligeledes lette overblikket over stoffet, når eleverne skal skrive sammenligningen.

Fokus	Tykke Ida	Hård udenpå
Genre? Fortælleform?		
Komposition? (Husk, det er uddrag)		
Filmiske virkemidler <ul style="list-style-type: none"> - Lyd - Lys - Billedudsnit - Perspektiv - Scenografi 		
Personkarakteristik?		
Miljø?		
Fortolkning. Hvordan er kropsfremstillingen i dokumentaren og hvorfor?		

Nu er eleverne klar til at skrive den endelige analyserende artikel. Eleverne skal her skrive brødteksten til og afslutningen på den analyserende artikel, som er fortsættelsen af deres indledende refleksion om emnet. Her skal de præsentere de to uddrag med fokus på, hvordan de på hver sin måde fremstiller personerne og deres kroppe. Omdrejningspunktet i den analyserende artikel, de skal skrive, er altså hvordan både ”Tykke Ida” og ”Hård udenpå” er eksempler på kropsfremstillinger i medierne, men også hvordan dokumentaruddragenes form er afgørende for at tydeliggøre hensigten med kropsfremstillingerne.

En sammenlignende analyse kan opbygges på flere måder. Den enkleste måde at bygge sammenligningen op på er først at behandle den ene tekst, så den anden, hvorefter den egentlige sammenligning foretages. Alternativt kan den komparative analyse skrives i en art ”ping-pong”-model, hvor teksterne behandles sideløbende – tekstgreb for tekstgreb.

Det er dog en vigtig pointe i opbygningen af den analyserende artikel, at eleven fletter analysen sammen med refleksioner over emnet, så den vinkel, der er anlagt i artiklens indledning, følges op og holdes i kog i brødtekst og afslutning.

Udover den sammenlignende analyse fremgår det af opgaven, at eleven skal fokusere på at formidle sin tekstforståelse klart og tydeligt for en læser med en fokuseret indledning og en nuanceret afslutning. For at eleven kan øve sig på dét – ligesom eleven skal øve sig i at give artiklen en klar struktur – gives nedenfor et ”stillads”, som hjælper eleven til at opfylde disse krav. Stilladset er desuden forsynet med en række sproglige formuleringer, der viser en tekstanalytisk diskurs, som udvider elevens genreforståelse.

Struktur	Fokuspunkter	Hjælpesætninger
Indledning	<p>-Indledningen rummer en refleksion over opgavens emne og præsenterer klart og tydeligt den vinkel, du ser emnet ud fra</p> <p>-Præsentation af tekst-materialet fra opgaven</p> <p>-Din indledning skal sprogligt set være fængende og interessant, så du motiverer din modtager til at fortsætte læsningen...</p>	<p>...En moderne medieflade er sprængfyldt med bud på, hvordan vi er, og hvordan vi ser ud...</p> <p>...To gode eksempler på forskellige kropsfremstillinger i medierne er dokumentarprogrammerne ”Tykke ida” og ”Hård udenpå”...</p> <p>...Hvad er det, der ligger til grund for, at medierne eksponerer kroppe af alle slags helt tæt på?</p>

<p>Midte</p>	<p>-Midterdelen af din analyserende artikel er selve analysen og sammenligningen. Her formidler du din tekstforståelse og analyse med klar forbindelse til den vinkel på emnet, du netop har præsenteret i indledningen</p> <p>-Et vigtigt led i formidlingen af din tekstforståelse er, at du bringer dokumentation for det, du siger, i form af citater. Tekstciterne skal altid kommenteres/fortolkes.</p> <p>-Husk, du skriver om et emne – dvs. dine analytiske betragtninger bør flettes sammen med dine refleksioner over emnet undervejs</p> <p>-Din analyse afsluttes med en konklusion, der får dens vigtigste pointer til at træde frem.</p>	<p>...Undersøger man, hvordan Tykke Ida er fremstillet ved hjælp af forskellige virkemidler bliver det tydeligt at...</p> <p>...et konkret eksempel på brugen af filmiske virkemidler er...</p> <p>....Dokumentarens brug af asynkron lyd er således med til at forstærke vores opfattelse af Idas karakter...</p> <p>...de virkemidler dokumentaren gør brug af understreger...</p> <p>... dokumentaruddraget bekræfter, at baggrunden for mediernes eksponering af kroppe er...</p> <p>...en noget anderledes kropsfremstilling møder vi i dokumentaruddraget ”Hård udenpå”...Her kommer vi også tæt på...</p> <p>...sammenligner man uddragene kan man se, at de to dokumentarers hensigt er....</p>
--------------	---	---

		...det er interessant at undersøge, hvordan forskellen i de to dokumentarers brug af virkemidler påvirker kropsfremstillingen...
Afslutning	I afslutningen runder du din analyserende artikel af med at binde indledning, midterdel og afslutning sammen. Ved at gøre det, nuancerer du din afslutning, så modtageren er blevet klogere på emnet.Samlet set... Den moderne medieflade bidrager altså til...

Opgaveidéer til den debatterende

Den debatterende artikel ”Grænseoverskridende adfærd mellem kønnene”

Grænseoverskridende adfærd mellem kønnene

Skriv en debatterende artikel, hvor du med udgangspunkt i konkrete eksempler undersøger og diskuterer, problemer omkring grænseoverskridende adfærd mellem kønnene, og forsøger at overbevise din læser om dine synspunkter. I din artikel skal du inddrage *Liktoreernes tyranni* (tekst 4a) og *Deadline* (tekst 4b).

I din undersøgelse skal du særligt fokusere på:

- At diskutere relevante problemer omkring grænseoverskridende adfærd mellem kønnene ved at inddrage hovedsynspunkter og argumenter fra *Liktoreernes tyranni* (tekst 4a) og *Deadline* (tekst 4b)
- At underbygge din egen argumentation med konkrete eksempler
- At præsentere emnet gennem en fokuseret indledning og diskussion, og forsøge at overbevise din læser gennem en stærk og velgennemtænkt argumentation med en afslutning, der markerer dit synspunkt.

Arbejdet med den debatterende artikel er oplagt at integrere i et forløb om argumentation, hvor eleverne stifter bekendtskab med forskellige argumentationsformer og retoriske virkemidler. I den debatterende artikel er det nemlig et centralt element, at eleven kan argumentere for en holdning på en måde, der er funderet i en danskfaglig viden om argumentation og retorik. Opgaven

”Grænseoverskridende adfærd mellem kønnene” inviterer til inddragelse i et sådant forløb, fordi teksten ”Liktoreernes tyranni” byder på synspunkter og en udtryksform, der kalder på debat.

”Liktoreernes tyranni” er således et velegnet objekt for fælles argumentationsanalyse som led i elevernes undersøgelse og diskussion af problemer omkring grænseoverskridende adfærd mellem kønnene, men er også velegnet som udgangspunkt for debat, idet den leverer mange tydelige synspunkter.

Nedenstående øvelsesforslag kan således både bruges som input i et argumentationsforløb og som optakt til at skrive den debatterende artikel om ”grænseoverskridende adfærd mellem kønnene”.

Debatindlæg med udgangspunkt i ”Liktoreernes tyranni”

Formålet med opgaven er

- Find hovedsynspunktet i ”Liktoreernes tyranni” – hvordan underbygger Boredal sit hovedsynspunkt? Hvad er virkningen heraf?

- Hvordan fremfører Bornedal sine synspunkter? Giv eksempler. Hvad er virkningen?
- Du har læst Boredals artikel på weekendavisen.dk. Du er meget uenig i hans synspunkter og forbereder derfor et indlæg til artiklens kommentarspor, hvor du vil overbevise ham om, at du har ret. I dit indlæg tager du udgangspunkt i 3 synspunkter, du er uenig i.
- Nu skal du bygge en solid argumentation op for hvert af dine synspunkter, så du kan overbevise Boredal (og andre af avisens læsere) om, at du har ret. Brug evt. hjælpesætningerne nedenfor:

Jeg mener....., fordi..... (påstand + belæg)

...et eksempel på grænseoverskridende adfærd mellem kønnene er... (konkret eksempel)

...mange mener at/ undersøgelser peger desuden på... (rygdækning)

...Bornedal vil sikkert hævde at.... (gendrivelse)

- Vær opmærksom på, at du bringer dine synspunkter i opposition til Boredal. Derfor er det vigtigt, du præsenterer hans artikel og synspunkter samtidigt med, at du bringer dine egne argumenter.

Pssst....Du synes Boredal er temmelig markant i sin måde at argumentere på. Derfor vil du også gerne virke overbevisende ved at gennemføre en konsekvent retorik i dit indlæg til kommentarsporet. Drøft med din sidemakker, hvilke sproglige og retoriske virkemidler, der egner sig til denne kommunikationssituation – og overvej selv, hvilken retorisk stil og sprogtone du kan identificere dig med.

Efter et sådant indlæg er det oplagt at lade eleverne løse opgaver, hvor de fx arbejder med at

- reflektere over emnet ”grænseoverskridende adfærd mellem kønnene”
- udvide Boredal-diskussionen og belyse emnet ”grænseoverskridende adfærd mellem kønnene” ved at inddrage uddraget fra Deadline, hvor skuespilleren, Dorthe Rømer, fortæller om sine oplevelser
- bidrage med egne konkrete eksempler, der har formet deres holdning til emnet
- arbejde bevidst med sprog og stil som led i argumentation
- omskrive debatindlægget til en debatterende artikel, hvor indledningen udpeger en skarp vinkel og afslutningen tydeligt markerer elevens synspunkt på emnet

Øvelser som disse træner eleverne i de centrale discipliner ”diskussion” (undersøgelsen af emnet) og ”debat” (at fremføre forskellige holdninger til emnet, herunder deres egen). Diskussionen og debatten er de bærende elementer i den debatterende artikel, og hvor vi tidligere har brugt redegørelsen som fundament for diskussionen, skal vi nu bruge centrale synspunkter fra opgavens tekst-materiale til at udfolde emnet og fremhæve dets forskellige sider. Debatten er ligeledes et bærende element i den debatterende artikel. Derfor kan vi i danskundervisningen med fordel klæde eleverne på til at bidrage til emneudfoldelsen gennem en debat, der bærer præg af danskfaglig bevidsthed som argumentatorisk tyngde og en konsistent sproglig og retorisk hensigt.

Den debatterende artikel ”Litteraturen for den enkelte”

Litteraturen for den enkelte

Skriv en debatterende artikel, hvor du med udgangspunkt i konkrete eksempler undersøger og diskuterer, hvad litteratur kan betyde for dig og den enkelte, og forsøger at overbevise din læser om dine synspunkter.

I din artikel skal du inddrage *Strunge, Kerouac, Hemingway og Knausgård integrerede mig i Danmark* (tekst 3a), *Hvad litteraturen kan* (tekst 3b) og *17 bøger i 2017*(tekst 3c)

I din undersøgelse skal du anvende relevante tekstnedslag og særligt fokusere på:

- At diskutere, hvad litteratur kan betyde for dig og den enkelte ved at inddrage hovedsynspunkter og argumenter fra *Strunge, Kerouac, Hemingway og Knausgård integrerede mig i Danmark* (tekst 3a), *Hvad litteraturen kan* (tekst 3b) og *17 bøger i 2017*(tekst 3c)
- At underbygge din egen argumentation med konkrete eksempler
- At præsentere emnet gennem en fokuseret indledning og diskussion, og forsøge at overbevise din læser gennem en stærk og velgennemtænkt argumentation med en afslutning, der markerer dit synspunkt.

Griber man fat i den debatterende artikel ”Litteraturen for den enkelte” kan en anden måde at integrere arbejdet med stilen være at arbejde med den i forlængelse af værklæsning, hvor eleverne fordyber sig i enten et fælles valgt værk eller et selvvalgt værk. Det er oplagt, fordi denne debatterende artikel handler om ”hvad litteratur betyder for dig og den enkelte”, hvilket giver god anledning til, at eleverne i forbindelse med egen værklæsningsproces forholder sig til spørgsmål som ”hvorfors vi læser vi litteratur” eller ”hvad vi kan bruge litteraturen til”? Vælger man at knytte arbejdet med den debatterende artikel an til værklæsning, kan en del af arbejdet med værket bestå i, at eleverne i læseprocessen overvejer, hvad værket betyder for dem, og hvad de synes det kan bruge det til? Det er en vigtig og nyttig øvelse for eleverne at reflektere over emnet generelt - og særligt i denne specifikke sammenhæng - hvor en del af besvarelsen bæres af et fagligt, velbegrundet og nuanceret blik på emnet,

hvilket kræver, at eleven opøver solid refleksionskompetence og øver sig i at formidle tanker og refleksioner, der hæver sig over et personligt ”snik-snak”-niveau.

De følgende øvelser giver bud på, hvordan vi kan stimulere elevens refleksionskompetence samtidig med, at der ”I arbejdet med elevernes udtryksfærdigheder lægges der vægt på, (...) at udvikle elevernes personlige stemme gennem kreative skriveøvelser” (læreplan HF 2017).

Den personlige stemme kan i øvelserne træde tydeligt frem, fordi den er tilrettelagt som en brevveksling mellem elev og lærer, hvor eleven fortæller om sin læseoplevelse af et selvvalgt værk. Brevvekslingen kan ligeledes være en øvelse i at finde den rette diskurs til en modtager, der er interesseret i litteratur og kultur.

Læreren har i sit svar mulighed for at spørge uddybende ind til læseoplevelsen, bede om præcisering af begrundelser eller blot stille sig spørgende ift. selve formidlingen heraf – alt sammen feedback, der træner eleven i den debatterende artikels bærende komponenter. (Refleksion, argumentation og klar formidling).

Refleksionsopgave til værklæsning

Formålet med opgaven er, at eleverne reflekterer over, hvad litteraturen betyder for dem og lærer at skrive om det.

Eleverne svarer i læseprocessen svarer på følgende spørgsmål:

- Før du læser: Hvad er din forventning til værket? Hvorfor?
- Mens du læser: Noter mindst 3 gode passager/citater, som du kan mærke påvirker dig. Forsøg at beskrive, hvordan og hvorfor tekstpassagerne påvirker dig?
- Efter læsningen: Hvad er din samlede opfattelse af værket? Hvad synes du overordnet, du kan bruge værket til?
- Skriv nu et brev til din dansklærer, hvor du på baggrund af dine refleksioner fortæller om din oplevelse med at læse værket. Husk at give konkrete eksempler (det ved du, din dansklærer eelsker (-:) på, hvorfor den påvirker dig, som den gør.

Øvelsen ovenfor åbner for refleksioner over det emne, som den debatterende artikel ”Litteraturen for den enkelte” handler om. Ud over at eleven øver sig i at reflektere over emnet, giver opgaven også øvelse i at dokumentere synspunkter og begrunde dem ud fra konkrete eksempler. Opgavens sidste bullit – brevet til dansklæreren – giver kreative muligheder for at svare tilbage. En svarmulighed kunne være at stille uddybende spørgsmål for at få eleven til at reflektere endnu dybere, en anden svarmulighed kunne være at anerkende elevens læseoplevelse og begrundelser herfor og så vedhæfte artiklen ”Strunge, Kerouac, Hemingway og Knausgård integrerede mig i Danmark” af Alen Causevic med henvisning til artiklen som eksempel på, hvad litteraturen kan betyde for andre. Lærerens svar + artikel læses og følgende opgave stilles i grupper:

Opgave i refleksionskompetence og formidling

Formålet med opgaven er, at eleverne udveksler refleksioner over værklæsning og Causevics artikel. Refleksionerne bruges som baggrund for at skrive den debatterende artikel ”Litteraturen for den enkelte”

- Fortæl på skift hinanden om, hvad I skrev i brevet til jeres dansklærer – og hvad han/hun svarede.
 - Notér nøglesætninger/ord fra jeres gruppesamtale i et fællesdokument (fx: ”oplevelse af høj identifikationsfaktor i en bog, der handlede om en svær barndom” eller ” bogen var god, fordi den sætter relevante samfundsmæssige problemer til debat”)
 - Diskuter nu, hvad litteraturen betyder for Causevic ifølge artiklen ”Strunge, Kerouac, Hemingway og Knausgård integrerede mig i Danmark”. Hvad er Causevics hovedsynspunkt? Hvordan begrundet han sit hovedsynspunkt? Hvilke eksempler bruger han i sin argumentation? Hvad er Causevics hensigt med at skrive, hvad litteratur betyder for ham?
 - Se videoen <https://www.youtube.com/watch?v=EDeNxRvzQqU>, (4:13- slut), hvor professor Peter Simonsen fra SDU fortæller, hvad litteraturen kan. Er I enige i hans udsagn?
 - I skal nu i fællesskab svare på jeres dansklæreres brev. Se nedenfor, hvordan I kan opbygge svaret.
- Brevet indledes med en generel refleksion over, hvad I synes litteratur har at byde på – gerne med reference til SDU-professoren.
 - Herefter fortæller I, inspireret af nøglesætningerne/ordene I skrev tidligere, hvad litteratur betyder for jer hver især – giv konkrete eksempler, hvornår og hvordan I har oplevet, litteraturen betød noget for jer.
 - Nu fortæller I jeres dansklærer, at I har læst Causevics artikel. Skriv, hvad Causevics oplevelse af litteraturen er. Hvad betyder den for ham? Hvilke eksempler giver han på litteraturens

betydning og funktion? Fortæl også, hvordan Causevics opfattelse af litteraturen harmonerer med jeres egen?

Ideen i at eleverne producerer et fælles brev til læreren er, at de bruger hinandens læseoplevelser som ”ressourcer” og får øjnene på for en del af det, deres debatterende artikel skal handle om, nemlig hvad litteraturen kan betyde for dem selv OG den enkelte (=andre). Det giver – sammen med de øvrige tekster – stof til at skrive nuanceret om artiklens emne.

Nu er eleverne klar til at skrive en lille debatterende artikel om ”Litteraturen for dig og den enkelte”. Råstoffet til brødteksten har de i brevvekslingsopgaven, men vinklingen har de endnu ikke arbejdet indgående med. Derfor kan en fælles optakt til artikelskrivningen være værdifuld for elevernes videre arbejdsproces. Den fælles optakt kan bestå i at kortlægge, hvad opgavematerialet til den debatterende artikel + opgaveformuleringen lægger op til, så eleverne starter deres skriveproces med at have set problemstillingen i helikopterperspektiv. På tavlen skitseres følgende:

Modellens afklaringen af hvilken vinkel de forskellige tekster repræsenterer kan forhåbentlig afføde en god og brugbar drøftelse af emnet, som i sidste instans giver næring til at formulere en endelig vinkel på emnet. Vinklingen kan eleverne enten formulere individuelt, i par eller i fællesskab på tavlen/fællesdokument. Herefter kan eleverne skrive den debatterende artikel – gerne støttet af nedenstående stillads, som guider dem i struktur og fokuspunkter for genren. Stilladset er også forsynet

med hjælpesætninger, der dels giver eleverne et bud på, hvordan man kan formulere sig i henhold til genren, dels er en sproglig indikation af vekselvirkningen mellem det konkrete og abstrakte niveau, vi forventer er til stedet i en debatterende artikel.

Struktur	Fokuspunkter for genren	Hjælpesætninger
Indledning	<p>-Indledningen rummer en refleksion over opgavens emne og præsenterer klart og tydeligt den vinkel, du ser emnet ud fra</p> <p>-Præsentation af tekst-materialet fra opgaven</p> <p>-Din indledning skal sprogligt set være fængende og interessant, så du motiverer din modtager til at fortsætte læsningen...</p>	<p>...Litteratur har tonsvis af potentiale. Det bevidner...</p> <p>...Mange lovpriser litteraturens rolle, men kan den virkelig regnes for afgørende faktor i fx store samfundsmæssige problemer? Læser man Alen Causevics artikel "...” fra Information 2017 opdager man, at det faktisk er tilfældet...</p>
Midte	<p>-Midterdelen af din debatterende artikel er en diskussion af emnet – dvs. at du udfolder emnet ved at belyse det fra forskellige sider (opgavens tekster)</p> <p>-en af de sider du belyser emnet ud fra, er din egen. I emneudfoldelsen skal du bidrage med din egen holdning til emnet på en måde, der viser</p>	<p>...Causevic hævder at...</p> <p>...han bruger flere væsentlige eksempler for at understrege sin pointe...</p> <p>...det formål med litteraturen, som SDU-professor xxx trækker frem er altså helt i tråd med den betydning litteraturen har for Causevic...</p>

	<p>din danskfaglige bevidsthed, og som gerne skal kunne overbevise din læser om, at du har ret.</p> <p>-Husk du skriver om et emne – dvs. dine tekstiagttagelser bør flettes sammen med de generelle refleksioner over emnet, du præsenterede i indledningen, og som du skal sørge for at holde i kog undervejs.</p>	<p>...mens skal litteratur have et stort, forkromet formål? Jeg mener at....</p> <p>...jeg læste for nylig en roman, hvor jeg oplevede at...</p> <p>...denne umiddelbare læseoplevelser møder vi også hos youtuberen Josefine May, som ...</p>
Afslutning	<p>-I afslutningen runder du din debatterende artikel af med at binde indledning, midterdel og afslutning sammen.</p> <p>-Din afslutning skal markere dit synspunkt på emnet</p>	<p>...Der er altså mange forskellige oplevelser af dét at læse litteratur... for nogle betyder det...for andre er det vigtigere at...</p> <p>...jeg mener, det allervigtigste i debatten om litteratur er at...</p>